

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

THE BULLETIN

THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

PUBLISHED SINCE 1944

5

SEPTEMBER – OCTOBER 2021

ALMATY, NAS RK

NAS RK is pleased to announce that Bulletin of NAS RK scientific journal has been accepted for indexing in the Emerging Sources Citation Index, a new edition of Web of Science. Content in this index is under consideration by Clarivate Analytics to be accepted in the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index, and the Arts & Humanities Citation Index. The quality and depth of content Web of Science offers to researchers, authors, publishers, and institutions sets it apart from other research databases. The inclusion of Bulletin of NAS RK in the Emerging Sources Citation Index demonstrates our dedication to providing the most relevant and influential multidiscipline content to our community.

Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы «ҚР ҰҒА Хабаршысы» ғылыми журналының Web of Science-тің жаңаланған нұсқасы Emerging Sources Citation Index-те индекстелуге қабылданғанын хабарлайды. Бұл индекстелу барысында Clarivate Analytics компаниясы журналды одан әрі the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index және the Arts & Humanities Citation Index-ке қабылдау мәселесін қарастыруда. Web of Science зерттеушілер, авторлар, баспашылар мен мекемелерге контент тереңдігі мен сапасын ұсынады. ҚР ҰҒА Хабаршысының Emerging Sources Citation Index-ке енуі біздің қоғамдастық үшін ең өзекті және беделді мультидисциплинарлы контентке адалдығымызды білдіреді.

НАН РК сообщает, что научный журнал «Вестник НАН РК» был принят для индексирования в Emerging Sources CitationIndex, обновленной версии Web of Science. Содержание в этом индексировании находится в стадии рассмотрения компанией Clarivate Analytics для дальнейшего принятия журнала в the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index и the Arts & Humanities Citation Index. Web of Science предлагает качество и глубину контента для исследователей, авторов, издателей и учреждений. Включение Вестника НАН РК в Emerging Sources Citation Index демонстрирует нашу приверженность к наиболее актуальному и влиятельному мультидисциплинарному контенту для нашего сообщества.

Бас редактор:

ҚОЙГЕЛДИЕВ Мәмбет Құлжабайұлы (бас редактор), тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 3

Редакция алқасы:

ОМАРОВ Бауыржан Жұмаханұлы (бас редактордың орынбасары), филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан) Н = 4

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

САПАРБАЕВ Әбдіжапар Жұманұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Халықаралық инновациялық технологиялар академиясының президенті (Алматы, Қазақстан) Н = 4

ЙОВИЦА Радуга Патетре, Ph.D (археология), Нью-Йорк университетінің профессоры (Нью-Йорк, АҚШ) Н = 19

БАНАС Йозеф, әлеуметтану ғылымдарының докторы, Жешув технологиялық университетінің профессоры (Жешув, Польша) Н = 26

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, Украинаның еңбек сіңірген ғылым және техника қайраткері, «Киев-Могила академиясы» ұлттық университетінің кафедра меңгерушісі (Киев, Украина) Н = 2

МАКУЛОВА Айымжан Төлегенқызы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, Нархоз Университеті (Алматы, Қазақстан) Н = 3

ИСМАҒҰЛОВ Оразақ Исмағұлұлы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан) Н = 6

ӘБЖАНОВ Ханкелді Махмұтұлы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 4

БИЖАНОВ Ахан Хұсайынұлы, саясаттану ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА корреспондент-мүшесі, Философия, саясаттану және дінтану институтының директоры (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ТАЙМАҒАМБЕТОВ Жакен Қожахметұлы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 4

СҮЛЕЙМЕНОВ Майдан Күнтуарұлы, заң ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

САБИКЕНОВ Салахиден Нұрсарыұлы, заң ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 2

ҚОЖАМЖАРОВА Дариякул Пернешқызы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 2

БАЙТАНАЕВ Бауыржан Әбішұлы, тарих ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Мүслімқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ШАУКЕНОВА Зарема Каукенқызы, әлеуметтану ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Өмірбекқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі (Алматы, Қазақстан) Н = 2

НУРҚАТОВА Лязгат Төлегенқызы, әлеуметтану ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Ресей білім академиясының академигі (Мәскеу қ.), Педагогикалық білім беруді дамыту орталығының директоры (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, педагогика кафедрасының меңгерушісі, К.Г. Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және басқару университетінің Әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдар және технологиялар факультетінің деканы (Мәскеу, Ресей) Н = 34

ДИБО Анна Владимировна, филология ғылымдарының докторы, РҒА корреспондент-мүшесі, РҒА Тіл білімі институтының Орал-алтай тілдері бөлімінің меңгерушісі (Мәскеу, Ресей) Н = 3

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген № 16895-Ж мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *әлеуметтік ғылымдар саласындағы зерттеулерге арналған.*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы, 2021

Типографияның мекен-жайы: «Аруна» ЖК, Алматы қ., Мұратбаев көш., 75.

Главный редактор:

КОЙГЕЛЬДИЕВ Мамбет Кулжабаевич (главный редактор), доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 3

Редакционная коллегия:

ОМАРОВ Бауыржан Жумаханулы (заместитель главного редактора), доктор филологических наук, профессор, академик НАН РК (Нур-Султан, Казахстан) Н = 4

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанович, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

САПАРБАЕВ Абдижапар Джуманович, доктор экономических наук, профессор, почетный член НАН РК, президент Международной академии инновационных технологий (Алматы, Казахстан) Н = 4

ЙОВИЦА Радуга Пэтрэ, доктор философии (Ph.D, археология), профессор Нью-Йоркского университета (Нью-Йорк, США) Н = 19

БАНАС Йозеф, доктор социологических наук, профессор Жешувского технологического университета (Жешув, Польша) Н = 26

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заслуженный деятель науки и техники Украины, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина) Н = 2

МАКУЛОВА Айымжан Тулегеновна, доктор экономических наук, профессор, Университет Нархоз (Алматы, Казахстан) Н = 3

ИСМАГУЛОВ Оразак Исмагулович, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Нур-Султан, Казахстан) Н = 6

АБЖАНОВ Ханкелди Махматович, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 4

БИЖАНОВ Ахан Хусаинович, доктор политических наук, член-корреспондент НАН РК, директор Института философии, политологии и религии (Алматы, Казахстан) Н = 1

ТАЙМАГАМБЕТОВ Жакен Кожаметович, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 4

СУЛЕЙМЕНОВ Майдан Кунтуарович, доктор юридических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

САБИКЕНОВ Салахиден Нурсариевич, доктор юридических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 2

КОЖАМЖАРОВА Дариякуль Пернешевна, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 2

БАЙТАНАЕВ Бауржан Абишевич, доктор исторических наук, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Муслимовна, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

ШАУКЕНОВА Зарема Каукеновна, доктор социологических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Омирбековна, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 2

НУРКАТОВА Лязгат Толеговна, доктор социологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, академик Российской академии образования (г. Москва), директор Центра развития педагогического образования (Алматы, Казахстан) Н = 1

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики, декан факультета Социально-гуманитарных наук и технологий Московского государственного университета технологий и управления имени К.Г. Разумовского (Москва, Россия) Н = 34

ДЫБО Анна Владимировна, доктор филологических наук, член-корреспондент РАН, заведующий отделом урало-алтайских языков Института языкознания РАН (Москва, Россия) Н = 3

«Вестник Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы). Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № 16895-Ж, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *посвящен исследованиям в области социальных наук.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Национальная академия наук Республики Казахстан, 2021

Адрес типографии: ИП «Аруна», г. Алматы, ул. Муратбаева, 75.

Editor in chief

KOIGELDIEV Mambet Kulzhabaevich (Editor-in-Chief), Doctor of History, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 3

Editorial board:

OMAROV Bauyrzhan Zhumakhanuly (Deputy Editor-in-Chief), Doctor of Philology, Professor, Academician of NAS RK (Nur-Sultan, Kazakhstan) H = 4

MATYZHANOV Kenzhekhan Slyamzhanovich, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SAPARBAYEV Abdizhappar Dzhumanovich, Doctor of Economics, Professor, Honorary Member of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology, (Almaty, Kazakhstan) H = 4

JOVICA Radu Petre, Ph.D, History, Archeology, Professor, New York University (New York, USA) H = 19

BANAS Joseph, Doctor of Social science, Professor, Rzeszow University of Technology (Rzeszow, Poland) H = 26

LUKYANENKO Irina, doctor of economics, professor, honored worker of Science and Technology of Ukraine, head of the department of the National University «Kyiv-Mohyla Academy» (Kiev, Ukraine) H = 2

MAKULOVA Aymzhan Tulegenovna, doctor of economics, professor, Narkhoz University (Almaty, Kazakhstan) H = 3

ISSMAGULOV Orazak Issmagulovich, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK (Nur-Sultan, Kazakhstan) H = 6

ABZHANOV Khankeldi Makhmutovich, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 4

BIZHANOV Akhan Khusainovich, Doctor of Political Sciences, Corresponding Member of NAS RK, Director of the Institute of Philosophy, Political Science and Religion (Almaty, Kazakhstan) H = 1

TAIMAGAMBETOV Zhaken Kozhakhmetovich, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK, (Almaty, Kazakhstan) H = 4

SULEYMENOV Maidan Kuntuarovich, Doctor of Law, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SABIKENOV Salakhiden Nursarievich, Doctor of Law, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 2

KOZHAMZHAROVA Dariyakul Perneshevna, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 2

BAITANAEV Baurzhan Abishevich, Doctor of Historical Sciences, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

BAZARBAYEVA Zeinep Muslimovna, Doctor of Philology, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SHAUKENOVA Zarema, Doctor of Sociology, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

DZHOLDASBEKOVA Bayan Umirbekovna, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of NAS RK H = 2

NURKATOVA Lyazzat Tolegenovna, Doctor of Social Sciences, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan (Almaty, Kazakhstan) H = 1

ABYLKASYMOVA Alma Yessimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of NAS RK, academician of the Russian Academy of Education (Moscow), Director of the Center for the Development of Pedagogical Education (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SHISHOV Sergey, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy, Dean of the Faculty of Social Sciences and Humanities and Technologies of the Razumovsky Moscow State University of Technologies and Management (Moscow, Russia) H = 34

DYBO Anna Vladimirovna, Doctor of Philology, Corresponding Member of the Russian Academy of Sciences, Head of the Department of Ural-Altai Languages of the Institute of Linguistics of the Russian Academy of Sciences (Moscow, Russia) H = 3

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications of the Republic of Kazakhstan No. 16895-Ж, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *it is dedicated to research in the field of social sciences.*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

BULLETIN OF NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
ISSN 1991-3494

Volume 5, Number 393 (2021), 28 – 38

<https://doi.org/10.32014/2021.2518-1467.164>

UDC 336.742
IRSI 06.73.07

Zhagyparova A.O.¹, Bekbolsynova A.¹, Orozonova A.A.², Bulakbay Zh.M.¹, Serikova M.A.¹

¹L.N. Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan;

²Zh. Alyshbaev Institute of Economics of National Academy of Sciences of the Kyrgyz,
Bishkek, Kyrgyzstan.

E-mail: Zhagyparova_Aida@mail.ru

DIGITAL CURRENCY OF THE CENTRAL BANK: RISKS AND WAYS OF GLOBALIZATION

Abstract. The central bank's digital currency (CBDC) is a digital form of the country's currency that is regulated by the country's central currency.

Although the central bank is the issuer of digital currency, this type of money carries certain risks for users / consumers, the financial / banking system and the state. However, the nature of the risks and their potential impact will be significantly different from the risks of circulation of individual cryptocurrencies. [1-4].

For commercial banks, the CBDC is a type of money that competes with bank accounts. In recent years, banks have begun to pay more attention to ensuring that their accounts can be used for money transfers, including among individuals. The growth rate of money transfers is compared with the growth rate of cash and card payment transactions at ATMs. Part of these remittances is payment for goods and services. If citizens are willing to use e-money for everyday needs, then the CBDC can also perform the function of storing value (such as cash and current accounts in banks). The competitiveness of the CBDC compared to banking systems may depend on the design of the central bank's retail digital currency.

In recent years, significant changes have taken place in the field of money circulation, both in Kazakhstan and around the world. Many people today use non-cash forms of payment for goods and services. The idea of creating a national digital currency today. The day is one of the most topical topics.

Key words: Digital currency of the Central Bank, paper banknotes, means of payment, units of account, means of storing valuables.

Introduction. Today, access to the Central Bank's liabilities is limited - for commercial banks, these are reserves and deposits in the Central Bank. Money becomes a new form of money on the basis of a register distributed for such settlements among money market participants. The economic value of the wholesale CBDC should not differ significantly from the existing reserves of the Central Bank, the only difference is in the technological implementation.

Materials and methods. The methods used are general scientific and special, such as: a system analysis method; content analysis method; comparative analysis method; analysis and synthesis method; system approach method.

Results. From the user's point of view, the CBDC can have many characteristics and can be circulated both as an alternative to cash and as an alternative to deposits. The CBDC may have different characteristics compared to existing types of money (Table 2).

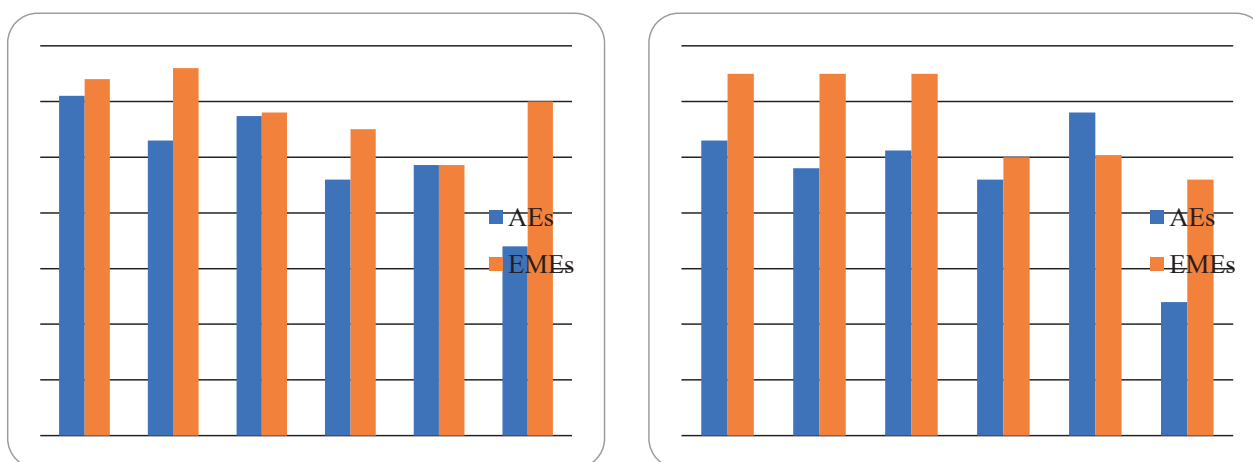

Figure 4. Mean value of general purpose retail and wholesale CBDC (1 = not so important; 2 = more important; 3 = important; 4 = very important). Note - compiled according to the source [1].

The figure shows the average importance of digital currencies of retail and wholesale central banks through the criteria of payment security, efficiency of payments (internal and cross-border), financial stability, implementation of monetary policy, financial availability.

Although the central bank is the issuer of digital currency, this type of money carries certain risks for users / consumers, the financial / banking system and the state. However, the nature of the risks and their potential impact will be significantly different from the risks of circulation of individual cryptocurrencies.

The second major risk of the central bank's digital money is the potential decline in the profitability of commercial banks due to the loss of customers, as some of them prefer to use the services of the Central Bank rather than private credit institutions. Accordingly, banks lose part of the commission income.

In addition, banks will need additional interest costs on deposits to retain customers, as customers may prefer the central bank's secure accounts to current and current accounts with commercial banks. As a result, the risks of the central bank's digital money are more important for the banking system than individual digital money.

For the government and the financial regulator, there are certain risks associated with the issuance of digital money: reputation and strategy. The entry of central banks into new unexplored territories is always associated with certain risks. Expansion of responsibilities in terms of customer base growth leads to a special need for organizational reorganization of the regulator's staff, and potential disruptions in the system can lead to reputational costs for both the regulator and the state as a whole.

A number of economists have noted the new opportunities that central banks can provide digital currencies, as well as the negative impact of central banks on monetary policy. During periods of financial instability, the outflow of depositors' money from banks to the central bank's safe money hinders the performance of commercial banks (English-defunding) and their financial intermediaries, which can significantly disrupt the transmission mechanism of monetary policy.

It is also necessary to develop requirements for the anti-money laundering system in the case of the central bank issuing money in digital form. It is clear that the tokenized forms of digital money of central banks are associated with a certain level of anonymity of money holders, which contradicts the recent global trend to combat money laundering and terrorist financing.

Summing up the interval, we note that central banks today have the necessary technological capabilities for many people to issue their own digital money. However, while central banks are reluctant to take this step, there are significant risks to the financial system and the regulator itself. began to check their digital currencies.

The main way to manage risks in personal digital money circulation is through legislative mechanisms by which the state completely prohibits their movement or creates circulation rules that protect consumers from excessive perception of risks.

However, the Central Bank's approach to risk management for digital money should be different. This is due to the fact that the digital money of the Central Bank itself is safe for users who have a reliable alternative to deposits in commercial banks.

Table 4 - Risks of digital money circulation in the CB for a wide range of users

For consumers	For the financial / banking system	For the state / regulator
Cyber risk is the loss of money due to theft and unauthorized interference by third parties	Risk of liquidity loss of credit institutions	Reputation and strategic risks of the central bank
Операциялық тәуекелдер	Loss of commission income for credit organizations	Potential decrease in the effectiveness of the central bank's monetary policy
Other risks	Increasing interest expenses of credit organizations	Potential possibility of using money to launder criminally obtained funds (for hidden forms of payments)

Note - compiled according to the source [4].

Accordingly, legislative mechanisms play a secondary role here, and the endogenous configuration (characteristics) of digital currency comes first. By changing the configuration of the digital currency, central banks can reduce the level of risk to the banking sector.

In recent years, significant changes have taken place in the field of money circulation, both in Kazakhstan and around the world. Many people today use non-cash forms of payment for goods and services. The idea of creating a national digital currency is one of the most topical issues today.

The attitude of the world’s central banks to digital money has changed dramatically. According to the Bank for International Settlements (BIS), in 2017-2018, the public statements of central banks on digital currencies were only negative. However, currently the introduction of the central bank’s digital currency (CBDC) is highly valued.

As can be seen from the diagram, the pace of implementation of CBDC is growing significantly. This shows that many countries are ready to switch to cash, electronic and digital currencies, and the work being done for this is showing positive results.

According to experts, the development of the CBDC is one of the most important trends in the monetary sphere, and it will radically change the world of money in the next decade.

According to BIS, as of January 2020, more than 80% of central banks were engaged in research and development in the field of CBDC.

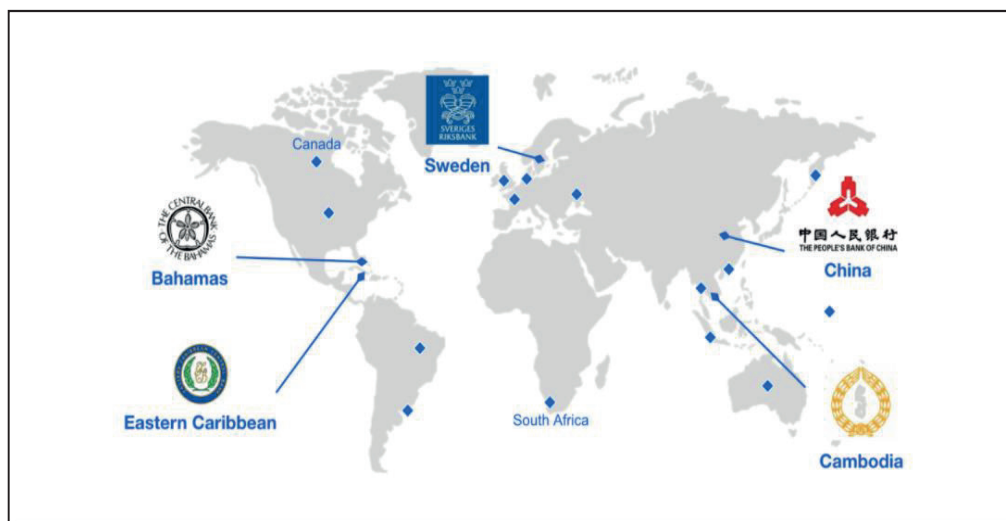

Figure 10. The work of the world’s central banks in the field of CBDC by 2020

Note - based on the source [5].

A report released by BIS in April 2020 states that the coronavirus pandemic has only accelerated development in this area. According to the document, China, Sweden and Canada are leaders in the development of the CBDC.

Compared to 2019, the number of proposals that Central Bank officials have influenced on various aspects of the CBDC has increased.

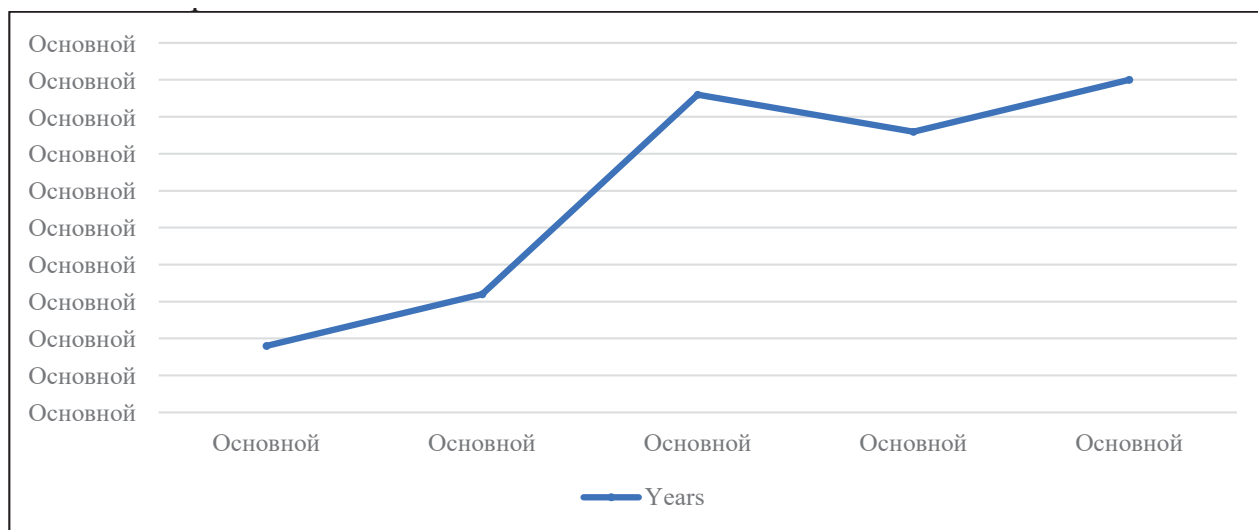

Figure 11. Speeches of central banks on CBDC dynamics of the number.

Note - based on the source [5].

If in 2017, about 65% of central banks were interested in studying the potential of digital currencies, in early 2020, more than 80% of central banks were engaged in research and development in the field of CBDC. The coronavirus pandemic has significantly contributed to the development of this area. Compared to 2019, this year the number of speeches by representatives of the Central Bank on various aspects of the CBDC has increased significantly.

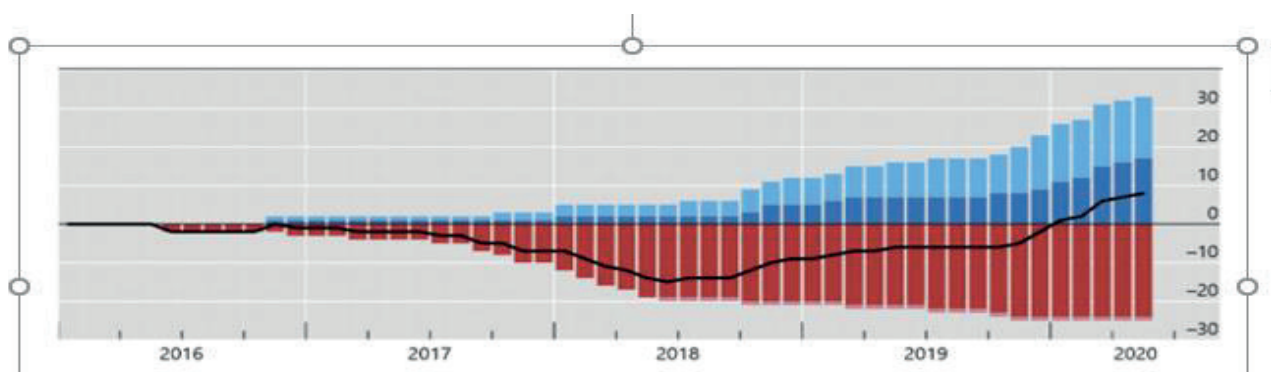

Figure 12. CBDC usage statistics for central banks for 2018-2020.

Note - based on the source [6].

As of mid-July 2020, 36 Central Banks have published works reviewed by the retail or wholesale CBDC. At least three countries (Uruguay, Ecuador and Ukraine) have completed CBDC retail pilot projects. Currently, six retail CBDC pilot projects are being implemented: in Sweden, South Korea, the Eastern Caribbean Monetary Union, the Bahamas, China and Cambodia.

Currently, a growing number of banks consider digital currencies with a hybrid or intermediary architecture to be promising. In this sense, the CBDC is a direct payment requirement to the Central Bank, but the private sector monitors customer interaction.

Only a few jurisdictions consider models in which the Central Bank plays an important operational role in payments to customers.

Central banks often choose direct or hybrid / intermediary architecture with a relatively high standard of living, broad access to banking services and effective governance.

In less developed countries, central banks usually do not describe the architecture of their choice.

The infrastructure can be based on a traditional centralized database or a distributed registry (DLT).

Many banks consider different technological options. However, the current approbation of the CBDC concept is largely DLT-based, rather than traditional technology infrastructure.

Central banks that experiment with DLT typically use permissioned systems, where operators have the right to decide who to take to the network.

The access mechanism based on digital tokens allows you to implement different cost-oriented payment methods - for example, the issuance of prepaid CBDC banknotes, which can be exchanged in physical and digital formats.

However, this is associated with the risk of counterfeiting. At the same time, access to such a scheme is difficult for people who do not have access to banking services and are forced to use only cash.

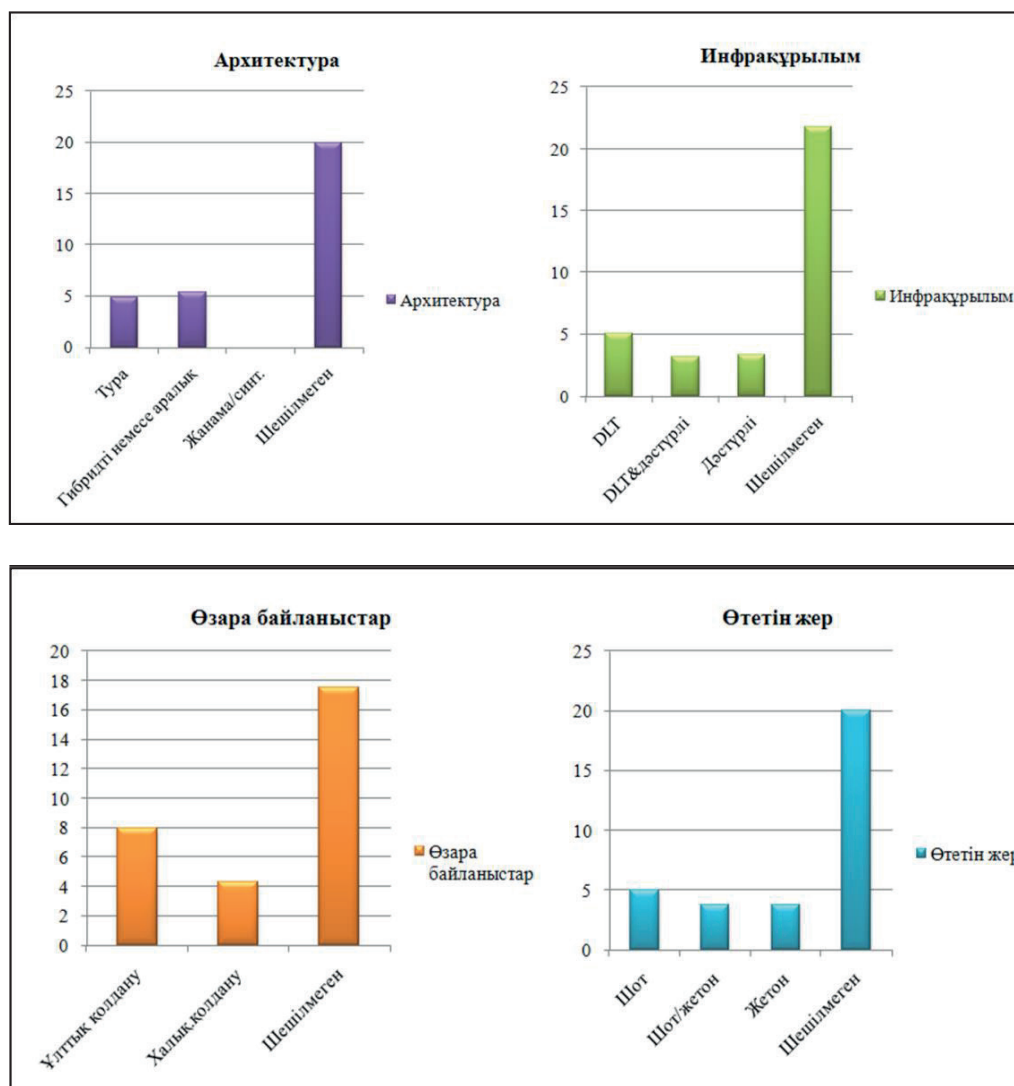

Figure 13. Number of CBDC retail projects that explore each design option.

Note - based on the source [7].

The chart classifies the attributes of CBDC retail projects. Among CBDC retail projects, we find a wide range of approaches to architecture, infrastructure, accessibility and cross-border (retail or wholesale) relations. When it comes to architecture, we see that the four central banks consider a direct model (often to increase financial accessibility). Seven consider hybrid or intermediate versions (in some cases with a direct version), and a large group has not yet defined the architecture. None of the reports considered in this study indicate that the central bank adheres to an indirect / synthetic architecture.

In terms of infrastructure, we see that seven central banks will launch their prototypes in DLT, three using simple technology and taking both into account. However, these versions of the infrastructure are often used for initial proof of Concept or pilots. Only time will tell whether the same choice will be made for large-scale projects. Among the methods of access, account-based access seems to be the most common today, with six central banks tending to use accounts, while two more consider both account-based access and token-based access. Thus, most of the projects of our model are aimed at domestic use, and some - the central banks of the ECB, France, Spain and the Netherlands, as well as the ECB - are designed for cross-border use among members of the multi-country currency zone.

Table 5 - Countries around the world using CBDC technology (Definitions in the table include: 1 - Architecture, 2 - Infrastructure, 3 - Accessibility, 4 - Communication with the world.

1 - D = independent; H or I = hybrid or intermediate; U = unknown or multiple options together.

2 - C = generally accepted; D = DLT; U = unknown or multiple options together.

3 - A = account-oriented; A/T = account-and token-oriented; T = token-oriented; U = unknown or multiple options together.

4 - I = International; N = National; U = unknown or multiple options together)

Selected design				Project / Country	Notes on status, motivation and conclusion
1	2	3	4		
D	U	A	N	Rafkrona Iceland	During the study; Aims to "permanently reduce banknotes and coins"; "Many issues have not been clarified yet and need to be addressed before reaching a definite position."
D	U	U	N	E-krone* Denmark	During the study; "The potential benefits of CBDC implementation are not assessed in terms of compliance with the important issues that the implementation proposes."
H or I	C	A	I	E-euro* Netherlands	During the study; "CBDS implementation does not require the use of DLT."; "The choice of CBDC means confidence in the central bank, so the reference design with a centralized consensus mechanism was chosen"; "The technology of invoice-based digital payment systems has reached a much higher level than cost-based digital money."
H or I	D and C	A	N	DC/EP (Digital Currency/ Electronic Payments) China	Work in progress; trying to create a digital alternative to cash and coins for retail use.
H or I	D	A/T	I	E-euro* European Central Bank	During the study; "CBDC, which has the status of a legal tender, can provide all users with access to cheap and simple payments"; "Evidence for the concept also highlights a number of areas for improvement."
H or I	D and C	A/T	N	E-dollar* Canada	Sub-plan; "If necessary, the central bank has the opportunity to issue digital currency (CBDC) to the population in the form of cash."
H or I	D	A/T	N	E-krona Sweden	Pilot period; "For several years, if the current trend continues, cash will no longer be accepted as a means of payment"; "An invoice-based e-crown can make it easier for agencies to make payments and reduce their dependence on commercial agents."
H or I	U	U	U	E-pound* Great Britain	During the study; "Households and businesses can make payments quickly, efficiently and reliably and benefit from a stable, inclusive, innovative and competitive payment system"; "The two main elements of the platform are: the first is the main ledger provided by the bank, which registers and processes payments CBDC, and the second is that the private sector" payment interface providers "interact with end users of CBDC and provide additional payment functions through stacking services."
U	D	T	I	DXCD Eastern Caribbean countries	Pilot period; "High cost of current payment instruments and banking services" seeks to address the problem of inefficient settlements on customer needs and checks.
U	D	U	N	Bakong Cambodia	Pilot period; "Expanding access to quality formal financial services"; Seeks to "reduce the demand for cash."
U	U	T	N	Electronic legal tender South Africa	Shows interest; "The scope of this project is related to the use of the CBDC as an electronic legal tender (ELT) that is similar to the characteristics of cash and complements them."

U	U	U	I	E-euro* France	During the study; “The invoice-based model gives good results in CBDC retail. However, this could lead to a significant loss of resources for banks.
U	U	U	U	E-won* Korea	Pilot period; began to study and analyze technologies, processes, legal framework. The CBDC is testing its technical performance in a confined space.

Note - based on the source [8].

- The design of the Bahamas project is similar to Iceland (DUAN). Norway’s digital currency and project design (DUUN) are in line with Denmark.

- Architecture in Brazilian project design - N / I, infrastructure - D, accessibility - T, communication with the world - N.

- A pilot phase of the introduction of digital currency in Ecuador, project design - UCAN.

- The design of the project considered by Ukraine corresponds to Cambodia.

- Spain promotes the French project model for the introduction of digital currency.

- And the architecture and infrastructure of the digital currency model of Uruguay, Israel, New Zealand, Eswatini, Indonesia, Malaysia, accessibility is unknown and the connection with the world is national.

- Tunisia, Russia, the United States, Australia, Japan and Switzerland continue the list of countries with similar project design to Korea. The project design of these countries is UUUU, ie in the course of research.

The simplified economic system of underdeveloped countries allows them to test the technology first. The implementation of the CBDC will significantly enhance the image of key countries and open up new financial opportunities.

CBDC can be used for internal payments or cross-border payments. Accordingly, the digital currency model may consider retail and wholesale relationships and availability options for residents or non-residents. An internal label-based CBDC will be open to all, including non-residents [9].

Many projects are prone to internal use. The central banks of the ECB, France, Spain, the Netherlands, as well as the Central Bank of the Eastern Caribbean, by contrast, focus on the cross-border use of digital currencies.

Discussion. Kazakhstan has also launched a process to study the introduction of the national digital currency. The National Bank of Kazakhstan, along with 28 Central Banks of other countries, participates in the work of the main international research group on this issue. The National Bank of Kazakhstan, together with the Bank for International Settlements and the International Monetary Fund, is studying ways to regulate digital currency, as well as observer in pilot projects for the introduction of digital currency in the People’s Republic of China, Southeast Asia, Canada, Singapore and the European Union.

Currently, a report is being developed to consider various scenarios for the introduction of digital currency in the Republic of Kazakhstan, taking into account the technological infrastructure and regulatory approaches. The report is scheduled for publication in the second half of 2021. Following the discussion of the document, it is planned to implement a pilot project on the phased introduction of digital currency by the central bank in Kazakhstan.

Digital currency has many advantages, including:

- security and stability of payments;
- efficiency of payments (national market);
- financial stability;
- efficiency of cross-border payments;
- increasing the availability of financial services;
- reduction of the share of cash turnover;
- increase the speed, convenience and transparency of payments.

In general, the country is ready for the digital transformation of the national currency. In recent years, Kazakhstan has been working hard to digitize the financial system. The use of cashless money by the population is growing from year to year.

Kazakhstani experts have different views on possible news. Thus, answering the question about the need for digital currency for any country, he noted that digital currency has a hybrid-interesting properties between cash and modern non-cash methods.

First, digital currency can work when communication is lost. That is, transfers are possible directly from wallet to wallet, without the involvement of the banking system. It is also possible to save a significant

(virtually unlimited) amount of funds without using bank accounts. Second, digital currency transactions may be cheaper than modern technology, but this feature of digital currency has not yet been proven. All this can give new properties to the calculated environment. But so far we can not say how this will be done in practice, not all the negative aspects of the process are clear. Therefore, the implementation of digital currencies in all countries is still at the stage of experiments and the study of properties [10].

- Today, Central Banks use virtual currency issues, and a significant part of payments and transfers are made in cashless form. The differences between the CBDC and the current system are as follows:

- CBDC will increase the competitiveness and stability of the financial sector in the context of how banks disperse technology companies and cryptocurrencies.

- CBDC will increase financial inclusion, as they can offer a new payment infrastructure for transfers at low cost. In addition, the central bank will facilitate the work in the digital economy.

- Digital currencies expand the fiscal policy tools available to regulators, for example, to get rid of the “zero rate trap”. Thanks to CBDC programming and transparency, it is easier for regulators to monitor the performance of deposits and loans at negative rates. The most accurate data on the value of payments increases the quality of macroeconomic statistics.

- The CBDC also encourages the use of local currency to pay for goods and services, which is especially true in countries that are subject to “dollarization”.

- The “commercial” version of the CBDC (when digital currency is available only to banks) to reduce settlement risks, provide round-the-clock access to liquidity for banks, reduce costs during cross-border transfers, etc. b. allows.

Conclusion. After all, the gradual transition from cash will lead to the withdrawal of part of the economy from the shadow sector, as the population’s demand for them decreases, as the use of large denomination banknotes will be rare. In addition, the cost of storing and collecting cash is reduced, which also frees up some of the economic resources for more efficient use.

Thus, there is no reason for individuals and legal entities to transfer alternative money from the Central Bank after the complete elimination of cash. However, the speed of cash withdrawals may depend on the extent to which third parties provide a high degree of anonymity of payments and payments in terms of access to information about the lives of users, as well as consumer confidence in the reliability and stability of the banking system.

Digital currencies of central banks (CBDC) will continue to develop in the near future. First of all, this is due to China, which is rapidly developing pilot projects of the digital yuan.

The CBDC has been discussed for several years in many countries and at different intensities. Unlike cryptocurrency, the CBDC is a legitimate payment instrument guaranteed by governments. They also do not require the use of Blockchain technology.

Despite the fact that the governments of several countries have experimented with the CBDC, the real market leader today is the People’s Bank of China (PBU). Last year, China took a very important step in the introduction of the digital yuan in the form of its DCEP (electronic payments in digital currency) project. DCEP is the only legal digital currency in China. It relies on a two-tier infrastructure in which commercial banks (as well as non-banking organizations such as Alibaba and Tencent) act as intermediaries between end users and the Central Bank. It should be noted that the digital yuan is not a decentralized cryptocurrency, but operates in a centralized network managed by the BIE.

In addition, the early transition to digital currency may reduce the market share of the US dollar, making payments more efficient and cheaper. It is necessary to create an international infrastructure for the digital Chinese yuan to provide a competitor to the US dollar.

And rich countries benefit less and lose more from the rapid introduction of CBDC.

The risk of disrupting the banking system with a poorly designed CBDC may be high in these countries as well. Therefore, large-scale implementation in the United States or Europe is unlikely, except for Sweden and South Korea, where CBDC is implementing retail projects. But some countries, such as Russia, have followed in China’s footsteps and debated the issue.

Of course, as is clear from China’s motives for creating the aforementioned CBDC, cryptocurrencies are in stark contrast to the meaning of Chinese politicians. The fact that cryptocurrencies guarantee anonymity means that they undermine the flight of capital that the digital yuan can achieve or any success in the fight against corruption. It will also be much more difficult to implement negative interest rates when cryptocurrencies offer an alternative to a zero interest rate. In addition, the tighter the CBDC control and the more likely negative interest rates are, the faster the population will switch to other cryptocurrencies.

Of course, the authorities are well aware of this, and this may explain the hostility of Chinese politicians to cryptocurrencies. China has already declared cryptocurrency illegal, but the production of cryptocurrencies is still allowed during this period. But as the digital yuan becomes more widely available, the government is likely to take more serious action against other cryptocurrencies. Although the year 2021 began with a large rise in cryptocurrency rates, the value of the CBDC may rise and they may be an important source of risk for non-government cryptocurrencies [11].

The gradual transition to digital currency due to the reduction of the population's need for cash will contribute to the exit of part of the economy from the shadow sector, as the use of large denomination banknotes will become less frequent. In addition, the cost of storing and collecting cash is reduced, which also frees up some of the economic resources for more efficient use.

Thus, once the cash is completely eliminated, there is no reason for individuals and legal entities to be given alternative money by the Central Bank. However, the speed of cash withdrawals may depend on the extent to which third parties provide a high degree of anonymity of payments and payments in terms of access to information about the lives of users, as well as the reliability and stability of the consumer banking system.

Жагыпарова А.О.¹, Бекболсынова А.С.¹, Орозонова А.А.², Булакбай Ж.М.¹, Серикова М.А.¹

¹Л.Н. Гумилев атындағы Еуразиялық ұлттық университеті, Нұр-Сұлтан, Қазақстан;

²Ұлттық Ғылым академиясының академигі Ж. Алышбаев атындағы Экономика институты, Бішкек, Қырғызстан.

E-mail: Zhagyparova_Aida@mail.ru

ОРТАЛЫҚ БАНКТИҢ САНДЫҚ ВАЛЮТАСЫ: ТӘУЕКЕЛДЕРІ МЕН ЖАҒАНДАНУ ЖОЛДАРЫ

Аннотация. Орталық банктің цифрлық валютасы (CBDC) – бұл елдегі орталық валюта арқылы реттелетін елдік валютаның сандық нысаны.

Орталық банк сандық валютаның эмитенті болғанына қарамастан, ақшаның бұл түрі пайдаланушылар/тұтынушылар, қаржы/банк жүйесі және мемлекет үшін белгілі бір тәуекелдерді көтереді. Алайда, тәуекелдердің сипаты және олардың ықтимал әсері жеке криптовалюталардың айналым тәуекелдерінен айтарлықтай өзгеше болады [1-4].

Коммерциялық банктер үшін CBDC – бұл банктердегі шоттармен бәсекелес ақша түрі. Соңғы жылдары банктер өздерінің шоттарын ақша аударымдарын жүзеге асыру үшін, соның ішінде жеке тұлғалар арасында пайдалану мүмкіндігін қамтамасыз етуге көп көңіл бөле бастады. Ақша аударымдарының өсу қарқыны банкоматтарда берілетін қолма-қол ақша мен карталар бойынша төлем операциялары көлемінің өсу қарқынымен салыстырылады. Бұл ақша аударымдарының бір бөлігі тауарлар мен қызметтерге ақы төлеу болып табылады. Егер азаматтар электронды ақшаны күнделікті қажеттіліктер үшін пайдалануға дайын болса, онда CBDC де (қолма-қол ақша және банктердегі ағымдағы шоттар сияқты) құнды сақтау функциясын орындай алады. CBDC-тің банктік жүйелермен салыстырғанда бәсекеге қабілеттілігі орталық банктің бөлшек сандық валютасының дизайнына байланысты болуы мүмкін.

Соңғы жылдары Қазақстанда да, бүкіл әлемде де ақша айналымы саласында айтарлықтай өзгерістер болып жатыр. Бүгінгі таңда көптеген адамдар тауарлар мен қызметтерге ақы төлеудің электронды түрін қолданады. Ұлттық цифрлық валютаны құру идеясы бүгінгі күні өзекті тақырыптың бірі болып табылады.

Түйінді сөздер: Орталық банктің сандық валютасы, қағаз банкнота, төлем құралы, есеп айырысу бірлігі, құнды сақтау құралы

Жагыпарова А.О.¹, Бекболсынова А.С.¹, Орозонова А.А.², Булакбай Ж.М.¹, Серикова М.А.¹

¹Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан;

² Институт экономики имени академика Ж. Алышбаева, Бишкек, Киргизстан.

E-mail: Zhagyparova_Aida@mail.ru

ЦИФРОВАЯ ВАЛЮТА ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКА: РИСКИ И ПУТИ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

Аннотация. Цифровая валюта центрального банка (CBDC) – это цифровая форма валюты страны, которая регулируется центральной валютой страны.

Несмотря на то, что Центральный банк является эмитентом цифровой валюты, этот вид денег несет определенные риски для пользователей/потребителей, финансовой/банковской системы и государства. Однако характер рисков и их потенциальное влияние существенно отличаются от рисков обращения отдельных криптовалют [1-4].

Для коммерческих банков CBDC – это тип денег, конкурирующий со счетами в банках. В последние годы банки стали уделять больше внимания обеспечению возможности использования своих счетов для осуществления денежных переводов, в том числе между физическими лицами. Темп роста денежных переводов сопоставим с темпом роста объема платежных операций по наличным деньгам и картам, выдаваемых в банкоматах. Часть этих денежных переводов – оплата товаров и услуг. Если граждане готовы использовать электронные деньги для повседневных нужд, CBDC также может выполнять функцию сохранения стоимости (например, наличные деньги и текущие счета в банках). Конкурентоспособность CBDC по сравнению с банковскими системами может зависеть от дизайна розничной цифровой валюты Центрального банка.

В последние годы происходят значительные изменения в сфере денежного обращения как в Казахстане, так и во всем мире. Сегодня многие люди используют безналичную форму оплаты товаров и услуг. Идея создания национальной цифровой валюты на сегодняшний день является одной из актуальных тем.

Ключевые слова: цифровая валюта Центрального банка, бумажная банкнота, платежное средство, расчетная единица, средство хранения стоимости.

Information about authors:

Zhagyparova A.O. – Ph.D., Associate Professor of “Finance” ENU named after LN Gumilyov; Zhagyparova_Aida@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0003-4792-9450>;

Bekbolsynova A. – Master of Economic Sciences, senior lecturer of the Department “State Audit” of the ENU named after L.N. Gumilyov; bekas.ast@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0001-5259-1322>;

Orozonova A.A. – Zh. Alyshbaev Institute of Economics of National Academy of Sciences of the Kyrgyz, azyk@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0001-6877-7674>;

Bulakbay Zh.M. – Ph.D., Associate Professor of “Finance” ENU named after LN Gumilyov; Bulakbay_zhannat@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-3742-6756>;

Serikova M.A. – doctor phd of the Department “State Audit” of the ENU named after L.N. Gumilyov; madina2281@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-9832-8885>.

REFERENCES

[1] Pichler P.M. Summer and B Weber (2019): «Does digitalization require central bank digital currencies for public use?», *Monetary Policy and the Economy*, Q4/19, pp 40– 56.

[2] Kochergin D.A., Yangirova A.I. Central bank digital currencies: Key characteristics and directions of influence on monetary and credit and payment systems. *Finansy: teoriyai praktika = Finance: Theory and Practice*. 2019;23(4):80–98. (In Russ.). DOI: 10.26794/2587-5671-2019-23-4-80-98.

[3] Bech M.L., Faruqui U., Ougaard F., Picillo C., 2018. Payments are a-changin’ but cash still rules, *Bank of International Settlements Quarterly Review* [13] Mancini-Griffoli T., Martinez M.S., Agur I., Ari A., Kiff J., Popescu A., Rochon C., 2018. Casting Light on Central Bank Digital Currency. *IMF Staff Discussion Notes*.

[4] Larina O.I., Akimov O.M. Digital money at the present stage: key risks and directions of development. *Finance: theory and practice*. 2020; 24(4):18-30. DOI: 10.26794/2587-5671-2020-24-4-18-30.

[5] Duffie D. and Krishnamurthy A. (2016): «Adapting to changes in the financial market landscape», paper presented at the Economic Policy Symposium at Jackson Hole.

[6] Bank for International Settlements (BIS) (2020): «Central banks and payments in the digital era», BIS Annual Economic Report, Ch. III, June. Central Bank Digital Currency: <https://cbdc.ru/>.

[7] Will Kazakhstan stand in line for the issue of digital currency? <https://inbusiness.kz/ru/news/vstanet-li-kazahstan-v-ochered-na-vypusk-cifrovoj-valyuty>.

[8] Kochergin D.A., Yangirova A.I. Central Bank digital currencies: key characteristics and directions of influence on monetary and payment systems. Finance: theory and practice. 2019; 23(4):80–98. DOI: 10.26794/2587-5671-2019-23-4-80-98.

[9] National digital Currencies of central banks: Challenges and Prospects: 03/26/2021, Dir Qwilleran.

[10] Sembiyeva L.M., Zhagyparova A.O. Makysh M.K. Role of commercial banks in innovative development of the economy. Reports of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan. Almaty, 2019. №3. p. 204-214.

[11] Sembiyeva L.M., Zhagyparova A.O., Orozonova A.A., Tulegenova Zh.U. Strategy and tactics of financial policy of Kazakhstan in the conditions of development of integration processes. Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan. Almaty. 2019.- № 5. p. 87-96.

ҚР ҰҒА АКАДЕМИКТЕРІНІҢ ЖЕТІСТІКТЕРІ

Юбилей-70 лет

КОРИФЕЙ ФИЛОСОФСКОЙ НАУКИ

У казахского народа много достойных сынов и дочерей, которыми по праву можно гордиться. И один из них корифей философской науки, академик НАН РК Нур Серикович Кирабаев. В эти дни вся философская общественность Казахстана, России отмечает 70-летний юбилей выдающегося учёного и мыслителя, крупнейшего представителя евразийской философской мысли и общественно- педагогического деятеля Н.С. Кирабаева.

Я давно знаю и знаком с научными работами академика НАН РК, доктора философских наук, профессора Кирабаева Нура Сериковича. Он видный учёный, гордость философской науки. Он окончил философский факультет МГУ им. Ломоносова (1974). Трудовую деятельность начинал в качестве младшего научного сотрудника Института философии и права АН Казахская ССР. Окончил аспирантуру по кафедре истории зарубежной философии МГУ (1978). Работает в системе высшего образования около 40 лет (Российский университет дружбы народов РУДН). Начиная с 1979 г.: ассистентом (1979-1981), старшим преподавателем (1981-1982), доцентом (1982-1988), зав. кафедрой философии (1988 -1992), зав. кафедрой истории философии (1992-1993), с апреля по август 1993 года зав. отделением философии, с 1993 по 1994- зам. начальника управление Ближнего и Среднего Востока МИД Республики Казахстан, 1994 и по настоящее время зав. кафедрой история философии, с 1996 г. декан факультета гуманитарных и социальных наук, с 2006 г.- проректор РУДН по научной работе.

Профессор Кирабаев Н.С.- известный, признанный специалист в мире по истории арабо-мусульманской философии. В области арабо-мусульманской философии он провел первое в российской, казахстанское и мировой историко-философской литературе комплексное исследование социальной философии мусульманского Средневековья, показав взаимосвязь философии и мусульманского права, раскрыв ключевую роль последнего в мусульманской идеологии. Мусульманское право при этом рассматривается как одна из первых форм теоретического знания, в рамках которого были сформулированы основные проблемы и методы гуманитарных наук на мусульманском Востоке. Большое внимание в своих научно-исследовательских работах он уделяет реконструкции парадигмы классической арабо-мусульманской философии, анализу формирования и функционирования политико-правовой культуры ислама, рассматривая мусульманское право как концепцию "сокральной" легитимности государства, показывая влияние политических доктрин на практику развития Арабского Халифата. В его работах дан развернутый и целостный научный анализ формирования и развития социальной философии восточного перипатетизма от учения о добродетельном городе аль-Фараби до концепции идеального государства Ибн-Рушда в духе идей "естественного права". Особое внимание при этом уделяется философии истории Ибн-Хальдуна и особенностям гуманистических традиций классической арабо-мусульманской философии. За последние годы им опубликованы работы по проблемам кросскультурного взаимодействия западных и восточных цивилизаций, в которых раскрываются проблемы открытости цивилизация к диалогу, вопросы устойчивости межкультурного диалога в процессе развития философского знания, а также по вопросам модернизации высшего образования в России, Евразии в контексте Болонского процесса.

Профессор Кирабаев Н.С. является одним из новаторов, пионеров, основоположников развития такого важного философского направления как философская компаративистика. В 1991 году на базе Российского университета дружбы народов, им был открыт Межвузовский центр по изучению

философии и культуры Востока, который в 2004 году был переименован Межвузовский центр гуманитарного образования по философской корпоративистике. В рамках этого центра было подготовлено более 30 кандидатов и докторов наук, около 50 монографий и сборников научных трудов и на его базе международных философских симпозиумах и методологических семинарах "Сагадиевские чтения" обсуждались проблемы философской компаративистики учёными более чем из 30 стран арабского Востока, Индии, ЮАР, стран Центральной Азии, Франции, Германии, США, Канады, Казахстана и ряда стран СНГ. Важное значение имеет его международная программа "Диалог цивилизации: Восток-Запад" в рамках которой проходят ежегодные конференции учёных России и Египта. За годы работы указанного центра по его инициативе и при личном участии было проведено 12 международных философских симпозиумов «Диалог цивилизации: Восток-Запад».

Профессор Кирабаев Н.С. опубликовал более 200 научных и учебно-методических работ, включая 10 монографии, 10 учебных пособий и разделов в учебниках. Его научные труды получали высокую оценку среди научной общественности в мире. Он подготовил 17 кандидатов и 3 докторов философских наук.

Профессор Кирабаев Н.С. внёс большой вклад в создание творческого, дисциплинированного, дружного коллектива отделения философии и факультета гуманитарных и социальных наук. При его непосредственном и активном участии была проведена большая работа по открытию новых специальностей "Социология", "Международные отношения", "Политология", "Государственное и муниципальное управление", "Искусство и гуманитарные науки" в РУДН. По инициативе его и при непосредственном его участии реализуются совместные магистерские программы по гуманитарным и социальным наукам с ведущими университетами Франции, Великобритании, Германии, Китая.

Большую работу профессор Кирабаев Н.С. ведёт как проректор по научной работе. Не случайно Российский Университет дружбы народов последние 10 лет занимает 3-4 места в рейтингах среди вузов и университетов РФ, а также достойно представлен в международных рейтингах. Уделяя большое внимание международному научному сотрудничеству, подготовке кадров высшей квалификации, особое внимание им уделяется повышению научного авторитета РУДН. Учёные РУДН активно сотрудничают с ведущими вузами Казахстана в научно-образовательной деятельности.

Академик Н.С. Кирабаев является главным редактором журнала "Вестник РУДН. Серия философия", председателем докторского Совета по философии, членом экспортного совета по философии, социологии и культурологии ВАК РФ и т.д. Надо подчеркнуть, что он внёс выдающийся вклад в развитии философской науки.

За активную научную и общественно-педагогическую деятельность он награждён 4 орденом и медалью, нагрудными знаками СССР, России и Казахстана, почётный профессор Евразийского национального университета им. Л.Гумилева.

В день 70-летнего юбилея хочется пожелать уважаемому Нуру Сериковичу крепкого здоровья, благополучия, счастья, дальнейших творческих успехов и всего наилучшего.

**Раушанбек Абсаттаров,
член-корреспондент НАН РК, доктор философских наук, профессор**

ПОДАРОК УЧЕНОГО ЮБИЛЕЮ РОДИНЫ

Недавно в Институте социальной экономики и финансов (г.Алматы) впервые в мировой науке был открыт новый научный Закон «О сохранении и комплексном развитии этносов посредством спасительной Гармонии на истинно духовной основе». Автором Открытия является академик Национальной академии наук Республики Казахстан Ураз Баймуратов, который посвящает его 30-летию Независимости Республики Казахстан. Об этом им было заявлено на одной научно-практической конференции.

В свое время, в конце 80-х годов прошлого столетия, он был разработчиком политико-экономической триады о Независимости нашей страны и других республик Советского Союза, переходе к рыночным отношениям и о введении национальной валюты «тенге».

Современная действительность показывает успешность развития нашего суверенного государства.

Координатор Института Г.Амирова

04.10.2021 г.

МАЗМҰНЫ

ЭКОНОМИКА

Адилбек Торекбек ҚОҒАММЕН БАЙЛАНЫС МАРКЕТИНГТІК КОММУНИКАЦИЯНЫҢ БӨЛІГІ РЕТІНДЕ.....	6
Батырбекова М.Б. КОММЕРЦИЯЛЫҚ ЖЫЛЖЫМАЙТЫН МҮЛІКТІ БАСҚАРУ САЛАСЫНДА ОРТАЛЫҚТАНДЫРЫЛМАҒАН ЕРП ЖҮЙЕСІН ҚОЛДАНУДЫҢ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ПАЙДАСЫН АРТТЫРУ.....	12
Есахметова Л., Мизанбекова С., Айтмуханбетова Д. АГРАРЛЫҚ СЕКТОРДЫ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУ МЕН БАҒА СТРАТЕГИЯСЫНЫҢ БАСЫМДЫҚТАРЫ.....	21
Жагыпарова А.О., Бекболсынова А.С., Орозонова А.А., Булакбай Ж.М., Серикова М.А. ОРТАЛЫҚ БАНКТІҢ САНДЫҚ ВАЛЮТАСЫ: ТӘУЕКЕЛДЕРІ МЕН ЖАҒАНДАНУ ЖОЛДАРЫ.....	28
Жусупова А.К., Утибаева Г.Б., Утибаев Б.С., Ахметова Д.Т., Зенченко С.В. МАКРОЭКОНОМИКАЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРМЕН ҮШ ЖЫЛДЫҚ РЕСПУБЛИКАЛЫҚ БЮДЖЕТ ПАРАМЕТРЛЕРІНІҢ ӨЗАРА БАЙЛАНЫСЫ.....	39
Камерова А.А., Шамуратова Н.Б., Қожабеков С.С., Курмангазина С.К., Муканова А.Б. КЕХС-МЕН ЕСЕПКЕ АЛУ КЕЗІНДЕ ӨНІМНІҢ (ЖҰМЫС, ҚЫЗМЕТ) БАҒАСЫН АНЫҚТАУҒА НЕГІЗДЕЛГЕН БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП ЖҮЙЕСІН ДАМУ.....	48
Көкенова А.Т., Сабырова М.Е., Балабекова Д.Б., Лутфуллаева Р.А., Түлеева А.Ж. ӨҢІРЛІК ТУРИЗМДІ ТИІМДІ ДАМУДЫҢ ҰЙЫМДАСТЫРУШЫЛЫҚ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТЕТІГІН ӨЗЕКТЕНДІРУ ЖӘНЕ ӨЗІРЛЕУ.....	55
Момынова Б. «ҚАЗАҚ» (1913-1918) ГАЗЕТІНДЕГІ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖӘНЕ ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ СӨЗДЕРДІҢ ҚОЛДАНЫСЫ.....	64
Новикова О.Ф., Азьмук Н.А., Панькова О.В. ЭКОНОМИКАНЫ ЦИФРЛАНДЫРУ АЯСЫНДА УКРАИНАНЫҢ ЕҢБЕК ӘЛЕУЕТІН ЖОҒАЛТУ ҚАУПЫ.....	73
Нургалиева А.А., Кенжетева Г.К., Шафеева Л. А., Ахметова Д.Д., Бейсембина А.Н. МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ «ЭЛЕКТРОНДЫҚ ҮКІМЕТ».....	82
Нұрұлы Е., Сансызбаева Г.Н., Ақтымбаева А.С., Сапиева А.Ж., Асипова Ж.М. ГЕНДЕРЛІК ТЕҢСІЗДІК – ӘЙЕЛ АҚЫЛМАНДАРЫНЫҢ ЖЫЛЫСТАУ СЕБЕБІНІҢ КӨРСЕТКІШІ МЕ? МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУДІҢ БЫҚТИМАЛ ШАРАЛАРЫ.....	90
Рамазанов А.А., Абдраш А.М., Читанова С.О. САЛАЛАРДЫҢ КЛАСТЕРЛІК ЭКОНОМИКАСЫ (ТУРИЗМ МЫСАЛЫНДА).....	100
Рахмонов А.Х. ЭБДҮ ЕЛДЕРІНЕН КЕЛГЕН ЕҢБЕК МИГРАНТТАРЫ АҚША АУДАРЫМДАРЫНЫҢ ТӘЖІКСТАНДАҒЫ ЖҰМЫС ОРЫНДАРЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫНА ӘСЕРІ.....	108

Рязанцев С.В., Рубан Л.С.
ДИЛЕММА: ГЛОБАЛИЗМ НЕМЕСЕ ЕГЕМЕНДІК, ТЕРМИНОЛОГИЯЛЫҚ ШЕКТЕУ ЖӘНЕ
АНАЛИТИКАЛЫҚ ТАЛҚЫЛАУ.....120

Пагашкова Е., Ниязбекова Ш., Маргацкая Г., Бұлақбай Ж.
ДАМУШЫ ЦИФРЛЫҚ ТРАНСФОРМАЦИЯ ЖАҒДАЙЫНДА ҚАРЖЫЛЫҚ ИННОВАЦИЯЛАР
МЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ РӨЛІ.....129

Тимченко Е., Полисчук Е., Цюпа О., Сушкова Е., Осадчий Е.
ТӘУЕКЕЛДІ БАҒАЛАУ МЕН САЛЫҚ ҚАРЫЗДАРЫН СЕГМЕНТАЦИЯЛАУ НЕГІЗІНДЕ САЛЫҚ
БОРЫШЫН ЭЛЕКТРОНДЫҚ БАСҚАРУ.....136

ҚҰҚЫҚТАНУ

Антонян Е.А., Атагимова Э.И.
ТҮЛҒАНЫҢ ДАМУЫН АНЫҚТАЙТЫН ФАКТОРЛАР: ЖАТЫРШІЛІК (ПРЕНАТАЛЬДЫҚ)
КЕЗЕҢ, ПЕРИНАТАЛДЫҚ КЕЗЕҢНІҢ ЖЕКЕ ТҮЛҒАНЫҢ ПСИХИКАЛЫҚ ДАМУЫНА ӘСЕРІ
ТУРАЛЫ.....146

Арабаев Р., Береналиева А., Мәжитов Б.
ҚАЗІРГІ ҚЫРГЫЗСТАН: ПАРЛАМЕНТТІК РЕСПУБЛИКАДАН ПРЕЗИДЕНТТІК КЕҢЕСКЕ
ДЕЙІН.....155

Богданова Е.Е.
АЗАМАТТЫҚ СОТ ІСІН ЖҮРГІЗУДЕ ГЕНЕТИКАЛЫҚ АҚПАРАТТЫ ҚОЛДАНУ
МӘСЕЛЕЛЕРІ.....162

Муханова А.Т., Айтмуханова Д.У., Ердешова Ж.И., Рыскулбекова Б.Р.
ЖОЛ-КӨЛІК ОҚИҒАЛАРЫНАН МҮЛІККЕ КЕЛТІРІЛГЕН ЗАЛАЛДЫ ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУДІҢ
ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....168

Нестеров А.Ю.
КӨМЕЛЕТТІК ЖАСҚА ТОЛМАҒАН СОТТАЛУШЫЛАРДЫҢ НЕГІЗГІ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН
БОСТАНДЫҚТАРЫН ЖҮЙЕЛЕУ ЖӘНЕ НЕГІЗДЕУ: ЖАЗАЛАУ АСПЕКТІСІ.....177

Тоқтомбаева А.Ж., Тоқтобаев Б.Т., Қарабалаева С.Б.
СОТ БИЛІГІ ИНСТИТУТЫНЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕРІ.....185

САЯСАТТАНУ

Медведь В.А.
РЕСЕЙ МЕН ҚЫТАЙДЫҢ КӨШІ-ҚОН САЯСАТЫ: ӨЗАРА ІС-ҚИМЫЛДЫҢ НЕГІЗГІ
БАҒЫТТАРЫ.....191

Мчедлова Е.М.
ДАҒДАРЫСТЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК-МӘДЕНИ ПРОЦЕСТЕР МЕН ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫҢ
ДАМУЫНА ӘСЕРІ.....199

Тажикенова С.К., Тажбенова Г.Д., Мельдебекова А.Д., Булакбай Ж.М., Соловьева И.А.
ЦИФРЛАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНДА ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУДЫ ДАМУҒА АРНАЛҒАН
БЮДЖЕТ ҚАРАЖАТЫН ПАЙДАЛАНУ ТИІМДІЛІГІН БАҒАЛАУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ
ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....205

ПЕДАГОГИКА

- Әшілова М.С., Бегалинов Ә.С., Бегалинова Қ.Қ.**
COVID-19 ПАНДЕМИЯСЫНЫҢ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ СТУДЕНТ ЖАСТАРДЫҢ ӘЛ-АУҚАТЫНА
ӘСЕРІ.....214
- Завыдивская Н.Н., Рымар О.В., Ханикянц О.В., Маланчук Ж.Ж., Соловей А.В.**
БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ САБАҚТАРЫНДА ОЙЫН
ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ҚОЛДАНУ.....222
- Сартов Ә.Қ., Есымханова З.К., Бельгибаева А.С., Абдрахманова А.У., Сайымова М.Д.**
ҚАЗІРГІ ЭКОНОМИКАДА ОҚЫТУДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ҚҰРУ
ЖОЛЫ.....230
- Сейсекеева Н.Б., Исмаил Оуедраого, Рахметуллина М., Досмағамбетова Ж., Биссенбаева Ж.Н.**
ФРАНЦУЗ ТІЛІН ОҚИТЫН СТУДЕНТТЕРДІҢ АУЫЗЕКІ СӨЙЛЕУ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН
ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....236

ТАРИХ

- Аралбаева Р.К., Нурбосынова Л.С.**
АНТРОПОЦЕНТРИЗМ ҚАЗАҚТЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК-ФИЛОСОФИЯЛЫҚ ОЙЫНЫҢ НЕГІЗІ
РЕТІНДЕ.....243
- Шашаев Ә.Қ., Мрзабаева Р.Ж., Сүлеймен С.**
ҚАЗАҚСТАНДЫ ЗЕРТТЕУ ҚОҒАМЫ: ҚҰРЫЛУЫ МЕН ҚЫЗМЕТІНІҢ ТАРИХЫ.....250
- Федосеев Р.В., Богатырев Э.Д., Марискин О.И.**
XIX ҒАСЫРДЫҢ ЕКІНШІ ЖАРТЫСЫНДАҒЫ АҚСҮЙЕКТІК САУДА-ӨНЕРКӘСІПТІК
КӘСІПКЕРЛІКТІҢ НЕГІЗГІ ҮЛГІЛЕРІ (ОРТА ЕДІЛ МАТЕРИАЛДАРЫ БОЙЫНША).....257

ФИЛОЛОГИЯ – ФИЛОЛОГИЯ - PHILOLOGY

- Алтыбаева С.М., Импости Г.Е.**
ҚАЗІРГІ МӘТІН ФИЛОСОФИЯСЫ: БАЯНДАУ ҚҰРЫЛЫМЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....265
- Муфтахутдинова Д.Ш., Батырхан Б.Ш.**
XX ҒАСЫРДЫҢ БАСЫНДАҒЫ ӘДЕБИ БІЛІМ БЕРУ САЛАСЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ-ТАТАР
ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫ.....271
- Нұрмолдаев С.Т., Саркулова Г.С., Досжан Р.К., Сомжүрек Б.Ж., Аимбетова У.У.**
ЛИНГВОМӘДЕНИ АСПЕКТЕГІ МӘДЕНИЕТ ҰҒЫМЫ.....277

ҚР ҰҒА АКАДЕМИКТЕРІНІҢ ЖЕТІСТІКТЕРІ

- Абсаггаров Р.**
ФИЛОСОФИЯ ҒЫЛЫМДАРЫНЫҢ КОРИФЕЙІ.....285
- Амирова Г.**
ҒАЛЫМНЫҢ ОТАН МЕРЕЙТОЙЫНА ЖАСАҒАН СЫЙЫ.....287

СОДЕРЖАНИЕ

ЭКОНОМИКА

Адилбек Торекбек СВЯЗИ С ОБЩЕСТВЕННОСТЬЮ КАК ЧАСТЬ МАРКЕТИНГОВЫХ КОММУНИКАЦИЙ.....	6
Батырбекова М.Б. УВЕЛИЧЕНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ВЫГОДЫ ОТ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ДЕЦЕНТРАЛИЗОВАННОЙ СИСТЕМЫ ERP В СФЕРЕ УПРАВЛЕНИЯ КОММЕРЧЕСКОЙ НЕДВИЖИМОСТЬЮ.....	12
Есахметова Л., Мизанбекова С., Айтмуханбетова Д. ПРИОРИТЕТЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ И ЦЕНОВОЙ СТРАТЕГИИ АГРАРНОГО СЕКТОРА.....	21
Жагыпарова А.О., Бекболсынова А.С., Орозонова А.А., Булакбай Ж.М., Серикова М.А. ЦИФРОВАЯ ВАЛЮТА ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКА: РИСКИ И ПУТИ ГЛОБАЛИЗАЦИИ.....	28
Жусупова А.К., Утибаева Г.Б., Утибаев Б.С., Ахметова Д.Т., Зенченко С.В. ВЗАИМОСВЯЗЬ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ И ПАРАМЕТРОВ ТРЕХЛЕТНЕГО РЕСПУБЛИКАНСКОГО БЮДЖЕТА.....	39
Камерова А.А., Шамуратова Н.Б., Кожбеков С.С., Курмангазина С.К., Муканова А.Б. РАЗВИТИЕ БУХГАЛТЕРСКОЙ СИСТЕМЫ НА ОСНОВЕ ОПРЕДЕЛЕНИЯ СТОИМОСТИ ПРОДУКЦИИ (РАБОТЫ, УСЛУГ) В СООТВЕТСТВИИ С МСФО.....	48
Кокенова А.Т., Сабырова М.Е., Балабекова Д.Б., Лутфуллаева Р.А., Тулеева А.Ж. АКТУАЛИЗАЦИЯ И РАЗРАБОТКА ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА ЭФФЕКТИВНОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНАЛЬНОГО ТУРИЗМА.....	55
Момынова Б.К. УПОТРЕБЛЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКИХ И ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИХ СЛОВ В ГАЗЕТЕ «КАЗАХ» (1913-1918).....	64
Новикова О.Ф., Азьмук Н.А., Панькава О.В. УГРОЗЫ ПОТЕРИ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦИАЛА УКРАИНЫ НА ФОНЕ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ.....	73
Нургалиева А.А., Кенжетаетаева Г.К., Шафеева Л. А., Ахметова Д.Д., Бейсембина А.Н. «ЭЛЕКТРОННОЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО» В СИСТЕМЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ.....	82
Нурулы Е., Сансызбаева Г.Н., Актымбаева А.С., Сапиева А.Ж., Асипова Ж.М. ГЕНДЕРНОЕ НЕРАВЕНСТВО – ФАКТОР ЖЕНСКОЙ УТЕЧКИ УМОВ? ВОЗМОЖНЫЕ МЕРЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ.....	90
Рамазанов А.А., Абдраш А.М., Читанова С.О. ЭКОНОМИКА ОТРАСЛЕВОГО КЛАСТЕРА (НА ПРИМЕРЕ ТУРИЗМА).....	100
Рахмонов А.Х. ВЛИЯНИЕ ДЕНЕЖНЫХ ПЕРЕВОДОВ ТРУДОВЫХ МИГРАНТОВ ИЗ СТРАН ОЭСР НА ФОРМИРОВАНИЕ РАБОЧИХ МЕСТ В ТАДЖИКИСТАНЕ.....	108

Рязанцев С.В., Рубан Л.С.
ДИЛЕММА: ГЛОБАЛИЗМ ИЛИ СУВЕРЕНИЗМ, ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКОЕ РАЗГРАНИЧЕНИЕ
И АНАЛИТИЧЕСКАЯ ДИСКУССИЯ.....120

Пагашкова Е., Ниязбекова Ш.У., Маргацкая Е., Булакбай Ж.
РОЛЬ ФИНАНСОВЫХ ИННОВАЦИЙ И ФИНАНСОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УСЛОВИЯХ
РАЗВИВАЮЩЕЙСЯ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ.....129

Тимченко Е.1, Полищук Е., Цюпа О., Сушкова Е., Осадчий Е.
ЭЛЕКТРОННОЕ АДМИНИСТРИРОВАНИЕ НАЛОГОВОГО ДОЛГА НА ОСНОВЕ ОЦЕНКИ
РИСКОВ И СЕГМЕНТАЦИИ НАЛОГОВЫХ ДОЛЖНИКОВ.....136

ЮРИСПРУДЕНЦИЯ

Антонян Е.А., Атагимова Э.И.
ДЕТЕРМИНАНТЫ РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ: ВНУТРИУТРОБНЫЙ (ПРЕНАТАЛЬНЫЙ) ПЕРИОД.
К ВОПРОСУ О ВЛИЯНИИ ПЕРИНАТАЛЬНОГО ПЕРИОДА НА ПСИХИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ
ЛИЧНОСТИ.....146

Арабаев Р., Береналиева А., Б. Мажитов
СОВРЕМЕННЫЙ КЫРГЫЗСТАН: ОТ ПАРЛАМЕНТСКОЙ РЕСПУБЛИКИ К ПРЕЗИДЕНТСКОМУ
ПРАВЛЕНИЮ.....155

Богданова Е.Е.
ПРОБЛЕМЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ГЕНЕТИЧЕСКОЙ ИНФОРМАЦИИ В ГРАЖДАНСКОМ
СУДОПРОИЗВОДСТВЕ.....162

Муханова А.Т., Айтмуханова Д.У., Ердешова Ж.И., Рыскулбекова Б.Р.
АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ВОССТАНОВЛЕНИЯ УЩЕРБА ИМУЩЕСТВА, ПРИЧИНЕННОГО
ДОРОЖНО – ТРАНСПОРТНЫМИ ПРОИСШЕСТВИЯМИ.....168

Нестеров А.Ю.
СИСТЕМАТИЗАЦИЯ И ОБОСНОВАНИЕ ОСНОВНЫХ ПРАВ И СВОБОД
НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ ОСУЖДЕННЫХ: УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ АСПЕКТ.....177

Токтомбаева А.Ж., Токтобаев Б.Т., Карабалаева С.Б.
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ИНСТИТУТА СУДЕБНОЙ ВЛАСТИ.....185

ПОЛИТОЛОГИЯ

Медведь В.А.
МИГРАЦИОННАЯ ПОЛИТИКА РОССИИ И КИТАЯ: ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ И СФЕРЫ
ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ.....191

Мчедлова Е.М.
ВЛИЯНИЕ КРИЗИСА НА РАЗВИТИЕ СОЦИОКУЛЬТУРНЫХ ПРОЦЕССОВ И ЦЕННОСТЕЙ.....199

Тажикенова С.К., Тажбенова Г.Д., Мельдебекоева А.Д., Булакбай Ж.М., Соловьева И.А.
ОСОБЕННОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ ОЦЕНКИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ
БЮДЖЕТНЫХ СРЕДСТВ НА РАЗВИТИЕ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ В УСЛОВИЯХ
ЦИФРОВИЗАЦИИ.....205

ПЕДАГОГИКА

- Ашилова М.С., Бегалинов А.С., Бегалинова К.К.**
ВЛИЯНИЕ ПАНДЕМИИ COVID-19 НА САМОЧУВСТВИЕ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ
В КАЗАХСТАН.....214
- Завыдивская Н.Н., Рымар О.В., Ханикянц О.В., Маланчук Г.Г., Соловей А.В.**
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ
МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ.....222
- Сартов У.К., Есымханова З.К., Бельгибаева А.С., Абдрахманова А.У., Сайымова М.Д.**
НА ПУТИ СОЗДАНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ОБУЧЕНИЯ
В СОВРЕМЕННОЙ ЭКОНОМИКЕ.....230
- Сейсекеева Н.Б., Исмаил Уэдраого, Рахметуллина М., Досмагамбетова Ж., Бисенбаева Ж.Н.**
ФОРМИРОВАНИЕ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ У СТУДЕНТОВ,
ИЗУЧАЮЩИХ ФРАНЦУЗСКИЙ ЯЗЫК.....236

ИСТОРИЯ

- Аралбаева Р.К., Нурбосынова Л.С.**
АНТРОПОЦЕНТРИЗМ КАК ОСНОВА КАЗАХСКОЙ СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКОЙ
МЫСЛИ.....243
- Шашаев Э.К., Мрзабаева Р.Ж., Сүлеймен С.**
ОБЩЕСТВО ИЗУЧЕНИЯ КАЗАХСТАНА: ИСТОРИЯ СОЗДАНИЯ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....250
- Федосеев Р.В., Богатырев Э.Д., Марискин О.И.**
ОСНОВНЫЕ МОДЕЛИ ДВОРЯНСКОГО ТОРГОВО-ПРОМЫШЛЕННОГО
ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА ВО ВТОРОЙ ПОЛОВИНЕ XIX ВЕКА (ПО МАТЕРИАЛАМ
СРЕДНЕГО ПОВОЛЖЬЯ).....257

ФИЛОЛОГИЯ

- Алтыбаева С.М., Импости Г.Е.**
ФИЛОСОФИЯ СОВРЕМЕННОГО ТЕКСТА: ОСОБЕННОСТИ НАРРАТИВНОЙ СТРУКТУРЫ....265
- Муфтахутдинова Д.Ш., Батырхан Б.Ш.**
КАЗАХСКО - ТАТАРСКИЕ СВЯЗИ В ОБЛАСТИ ЛИТЕРАТУРНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
В НАЧАЛЕ XX ВЕКА.....271
- Нурмолдаев С.Т., Саркулова Г.С., Досжан Р.К., Сомжурек Б.Ж., Аимбетова У.У.**
ПОНЯТИЕ КУЛЬТУРЫ В ЛИНГВОКУЛЬТУРНОМ АСПЕКТЕ.....277

ДОСТИЖЕНИЯ АКАДЕМИКОВ НАН РК

- Абсаттаров Р.**
КОРИФЕЙ ФИЛОСОФСКОЙ НАУКИ.....285
- Амирова Г.**
ПОДАРОК УЧЕНОГО ЮБИЛЕЮ РОДИНЫ.....287

CONTENTS

ECONOMICS

Adilbek Torebek PUBLIC RELATIONS AS A PART MARKETING COMMUNICATIONS.....	6
Batyrbekova M.B. INCREASE IN INVESTMENT BENEFITS FROM THE USE OF A DECENTRALIZED ERP SYSTEM IN THE FIELD OF COMMERCIAL REAL ESTATE MANAGEMENT.....	12
Yesakhmetova L., Mizanbekova S., Aitmukhanbetova D. PRIORITIES OF STATE REGULATION AND PRICING STRATEGY OF THE AGRICULTURAL SECTOR.....	21
Zhagyparova A.O., Bekbolsynova A., Orozonoa A.A., Bulakbay Zh.M., Serikova M.A. DIGITAL CURRENCY OF THE CENTRAL BANK: RISKS AND WAYS OF GLOBALIZATION.....	28
Zhussupova A.K., Utibayeva G.B., Utibayev B.S., Ahmetova D.T., Zenchenko S.V. INTERCONNECTION OF MACROECONOMIC INDICATORS AND PARAMETERS OF THE THREE-YEAR REPUBLICAN BUDGET.....	39
Kamerova A.A., Shamuratva N.B. , Kozhabekov S.S., Kurmangazina S.K., Mukanova A.B. DEVELOPMENT OF AN ACCOUNTING SYSTEM BASED ON THE DETERMINATION OF THE COST OF PRODUCTION (WORK, SERVICES) IN ACCORDANCE WITHIFRS.....	48
Kokenova A.E., Sabyrova M.E. , Balabekova D.B., Lutfullayeva R.A., Tuleyeva A.Z. UPDATING AND DEVELOPING AN ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM FOR THE EFFECTIVE DEVELOPMENT OF REGIONAL TOURISM.....	55
Momynova B.K. USE OF ECONOMIC AND SOCIO-POLITICAL WORDS IN THE NEWS PAPER "KAZAKH" (1913-1918).....	64
Novikova O.F., Azmuk N.A., Pankova O.V. THREATS OF LABOUR POTENTIAL LOSS IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF ECONOMY DIGITALIZATION.....	73
Nurgaliyeva A., Kenzhetayeva G., Shafeyeva L., Akhmetova D., Beisembina A. "ELECTRONIC GOVERNMENT" IN THE PUBLIC ADMINISTRATION SYSTEM.....	82
Nuruly Ye., Sansyzbayeva G.N., Aktymbayeva A.S., Sapiyeva A.Zh., Assipova Zh.M. IS GENDER INEQUALITY A FACTOR IN FEMALE'S BRAIN DRAIN? POSSIBLE MEASURES OF PUBLIC REGULATION.....	90
Ramazanov A., Abdrash A., Chitanova S. INDUSTRY CLUSTER ECONOMY (ON THE EXAMPLE OF TOURISM).....	100
Rakhmonov A.Kh. IMPACT OF REMITTANCES OF LABOR MIGRANTS FROM OECD COUNTRIES ON JOB CREATION IN TAJIKISTAN.....	108
Ryazantsev S.V., Ruban L.S. DILEMMA: GLOBALISM OR SOVEREIGNISM. THEIR DISTINCTION IN TERMINOLOGY AND ANALITICAL DISCUSSION.....	120

Patashkova E., Niyazbekova Sh., Margatskaya G., Bulakbay Zh. THE ROLE OF FINANCIAL INNOVATION AND FINANCIAL TECHNOLOGIES IN THE EMERGING DIGITAL TRANSFORMATION CONDITIONS.....	129
--	-----

Tymchenko O., Polishchuk Y., Tsiupa O., Sushkova O., Osadchy I. E-TAX DEBT MANAGEMENT BASED ON RISK ASSESSMENT AND TAX DEBTORS SEGMENTATION.....	136
---	-----

LAW

Antonyan E.A., Atagimova E.I. DETERMINANTS OF PERSONALITY DEVELOPMENT: INTRAUTERINE (PRENATAL) PERIOD. ON THE QUESTION OF THE INFLUENCE OF THE PERINATAL PERIOD ON THE MENTAL DEVELOPMENT OF THE INDIVIDUAL.....	146
--	-----

Arabaev R., Berenalieva A., Mazhitov B. MODERN KYRGYZSTAN: FROM PARLIAMENTARY REPUBLIC TO PRESIDENTIAL GOVERNMENT.....	155
---	-----

Bogdanova E.E. PROBLEMS OF THE USE OF GENETIC INFORMATION IN CIVIL PROCEEDINGS*.....	162
--	-----

Mukhanova A.T., Aitmukhanova D.U., Yerdeshova Zh.I., Ryskulbekova B.R. CURRENT ISSUES OF RESTORATION OF PROPERTY DAMAGE CAUSED BY ROAD ACCIDENTS.....	168
--	-----

Nesterov A.Yu. SYSTEMATIZATION AND SUBSTANTIATION OF THE FUNDAMENTAL RIGHTS AND FREEDOMS OF JUVENILE CONVICTS: THE PENAL ASPECT.....	177
---	-----

Toktombaeva A.Zh., Toktobaev B.T., Karabalaeva S.B. THEORETICAL LEGAL RESEARCH OF INSTITUTE OF JUDICIAL AUTHORITY.....	185
--	-----

POLITICAL SCIENCE

Medved V.A. MIGRATION POLICY OF RUSSIA AND CHINA: MAIN DIRECTIONS AND SPHERES OF INTERACTION.....	191
--	-----

Mchedlova E.M. THE IMPACT OF THE CRISIS ON THE DEVELOPMENT OF SOCIO-CULTURAL PROCESSES AND VALUES.....	199
---	-----

Tazhikenova S.K., Tazhbenova G., Meldebekova A.D., Bulakbay Zh.M., Solovyova I.A. FEATURES OF ASSESSMENT OF EFFICIENCY OF USE OF BUDGET FUNDS ON THE DEVELOPMENT OF HEALTHCARE IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION.....	205
--	-----

PEDAGOGY

Ashilova M.S., Begalinov A.S., Begalinova K.K. IMPACT OF THE COVID-19 PANDEMIC ON THE WELL-BEING OF STUDENT YOUTH IN KAZAKHSTAN.....	214
---	-----

Zavydivska N.N., Rymar O.V., Khanikiants O.V., Malanchuk H.H., Solovey A.V. USING GAME TECHNOLOGIES ON THE LESSONS OF PHYSICAL CULTURE OF PRIMARY SCHOOLCHILDREN.....	222
--	-----

Sartov U.K., Yessymkhanova Z.K., Belgibaeva A.S., Abdrachmanova A.U., Saiymova M.D.
TOWARDS THE CREATION OF INNOVATIVE LEARNING TECHNOLOGIES
IN THE MODERN ECONOMY.....230

Seisekeyeva N.B., Ismael Ouedraogo, Rakhmetullina M., Dosmagambetova J., Bissenbayeva Zh.N.
FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE OF STUDENTS STUDYING FRENCH.....236

HISTORY

Aralbayeva R.K., Nurbossynova L.S.
ANTHROPOCENTRISM AS THE BASIS OF KAZAKH SOCIAL PHILOSOPHICAL IDEA.....243

Shashaev A.K., Mrzabayeva R.Zh., Suleimen S.
SOCIETY FOR THE STUDY OF KAZAKHSTAN: HISTORY OF ITS FORMATION AND
ACTIVITY.....250

Fedoseev R.V., Bogatyrev E.D., Mariskin O.I.
BASIC MODELS OF THE NOBILITY COMMERCIAL AND INDUSTRIAL ENTREPRENEURSHIP IN
THE SECOND HALF OF THE XIX CENTURY (ACCORDING TO THE MIDDLE VOLGA REGION
DATA).....257

PHILOLOGY

Altybayeva S.M., Imposti G.E.
PHILOSOPHY OF THE MODERN TEXT: THE FEATURES OF THE NARRATIVE STRUCTURE.....265

Muftakhutdinova D., Batyrkhan B.
KAZAKH - TATAR RELATIONS IN THE FIELD OF LITERARY EDUCATION IN THE BEGINNING
OF THE XX CENTURY.....271

Nurmoldayev S.T., Sarkulova G.S., Doszhan R.K., Somzhurek B.Zh., Aimbetova U.U.
THE CONCEPT OF CULTURE IN THE LINGUO-CULTURAL ASPECT.....277

ACHIEVEMENTS OF ACADEMICIANS OF NAS RK

Absattarov R.
THE CORYPHEE OF THE PHILOSOPHICAL SCIENCE.....285

Amirova G. THE
SCIENTIST'S GIFT TO THE ANNIVERSARY OF THE MOTHERLAND.....287

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

www.nauka-nanrk.kz

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Редакторы: *М.С. Ахметова, А. Ботанқызы, Д.С. Аленов, Р.Ж. Мрзабаева*

Верстка на компьютере *Г.Д. Жадырановой*

Подписано в печать 15.10.2021.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

8,5 п.л. Тираж 300. Заказ 5.